

RD

Het kind van de Breepleinkerk

Emile Kool (71) eert de oorlogshelden die zijn leven hebben gered

ROTTERDAM | Op 6 januari 1944 wordt Emile Kool geboren in de Breepleinkerk in Rotterdam-Zuid. Het onderduikadres van zijn Joodse ouders Rebecca en Maurice Kool, die dan al anderhalf jaar verborgen zitten op de benauwde orgelzolder van dit statige gebedshuis. 'De mensen die toen ons leven hebben gered, ben ik nog steeds dankbaar.'

MARCEL POTTERS

Emile is nu 71 jaar oud en woont samen met zijn vrouw in een rijtjes-huis buiten Rotterdam. Voor het eerst spreekt hij uitgebreid over zijn wonderlijke levensgeschiedenis, die begint in de Rotterdamse wijk Feijenoord, waar hij tijdens de donkere oorlogsjaren ter wereld komt in de kosterswoning van het gebedshuis aan de Bree.

In het grootste geheim ziet het jongetje het levenslicht. Bijgestaan door dr. Leo Lashley, een Surinaamse oogarts die zijn kennis heeft bijgespijkerd aan de hand van een boek over verloskunde. Een held, stelt Kool nu. „Net als koster Jacobus de Mars en zijn vrouw Annigje. Tegen hen heb ik lange tijd pa en ma gezegd.”

Transport

Het is het kostersrechtspaar dat in juni 1942 zorgt voor een onderduikadres voor de net getrouwde 17-jarige Rebecca Kool-Andriess, haar acht jaar oudere man Maurice Kool en zijn ouders. Ze hebben een oproep gehad om zich te melden bij Loods 24 bij het Stieljesplein. De Jodenvervolging in Rotterdam is vol op gang gekomen, en vele duizenden moeten op transport naar het oosten, waar de vernietigingskampen wachten.

De Mars is van huis uit timmerman en weet een ruimte rechts achter het kerkorgel om te bouwen tot schuilplaats, inclusief een goed gecamoufleerd luik en een houten trapje, waarmee het stoffige hokje kan worden bereikt. Een claustrofobisch kleine vliering, waar het vier-tal gedwongen op een kluitje zit.

Emile: „Ik ben daar later zelf een paar maal geweest. De eerste keer vijf jaar geleden, toen de kerk 75 jaar

► Emile Kool, nu 71 jaar oud, bij de Breepleinkerk in Feijenoord. Hier bracht hij zijn eerste levensjaar door. Zijn wens was om niet herkenbaar in beeld te komen.

FOTO ARIE KIEVIT

◀ Oogarts dr. Lashley, die hielp bij de bevalling. FOTO'S BREEPLEINKERK

bestond. Het moet er verschrikkelijk zijn geweest. Koud, tochtig, kil. Er stond nog een blikje met een kaars erin, dat was het enige wat ze hadden. En een emmer die diende als toilet.”

Het onderhouden van het gezin blijkt een hele organisatie. Kostersvrouw Annigje moest in het grootste geniep zeulen met vuile was, schone kleding, met toiletpotten en eten. Vooral dat laatste was een link karwei, omdat voedsel op de bon was. Extra bonnen werden geregeld via het verzet, en door behoedzaam te opereren bleef de hele operatie geheim.

Doodstraf

In het voorjaar van 1943 blijkt Rebecca zwanger te zijn. En een baby op de orgelzolder, dat kan natuurlijk niet. Bovendien moet er iemand worden gevonden die haar bij de be-

valling zou bijstaan. In eerste instantie is er niemand bereid om die gevaarlijke taak op zich te nemen; hulp aan ondergedoken Joden staat immers gelijk aan de doodstraf.

Dr. Lashley, al betrokken bij voedselsmokkel, is de reddende engel. Het wonder van de geboorte geschiedt en een nieuwe list moet worden verzonnen om Emile verborgen te houden. De koster stelt voor om zijn dochter Annie, zelf al moeder van 'n peuter, weer in huis te nemen, als een soort dekmantel. Zij zorgt voor het kleintje, met valse papieren en bonnen.

Indringers

Een Duitse inval dreigt half april 1945 toch nog roet in het eten te gooien. Er zouden wapens in de kerk verborgen liggen. De indringers vinden niets, maar nemen wel De Mars mee om hem te ondervragen. De angst dat hij zou worden gemarteld en zou doorslaan was groot, maar de moedige man verraadt niemand.

Mei brengt de bevrijding voor Emile en zijn familie. Voor hem is de situatie ingewikkeld: het kostersrechtspaar ziet hij als zijn vader en moeder, en met zijn biologische ouders klikt het minder. Koster De Mars komt enkele dagen na de bevrijding thuis, na een verblijf in de strafgevangenis van Scheveningen. Emile: „Hij was toen al ziek. Ik heb hem nog een paar keer opgezocht. In 1951 is hij overleden.”

De familie Kool verhuist naar Schiebroek en raakt in scheiding. De jonge Emile blijft bij zijn moeder en vindt later een baantje in een stof-fengroothandel. Daarna werkt hij

onder andere in een kledingzaak, bij Ter Meulen en begint uiteindelijk een eigen winkel. De herinnering aan de Breepleinkerk blijft.

„Lange tijd werd er thuis met geen woord over gerept,” klinkt het. „Ik moest er echt naar vissen. Pas later hoorde ik dat ik in de kerk was geboren, en dat het een heel zware tijd is geweest. Traumatisch. Ook na de oorlog. M'n grootvader wilde terug naar zijn zaak, maar dat lukte niet. Jammer dat je de oorlog hebt overleefd, kreeg hij als antwoord.”

Rol

Hij vindt het fantastisch dat de bijzondere historie van de kerk zo vaak wordt gememoreerd en er schoolklassen door het complex op Zuid worden rondgeleid. Hij roemt de rol van burgemeester Abou-taleb, die zich als een beschermheer van het godshuis heeft opgeworpen.

Emile: „Ik heb groot respect voor hem. Vijf jaar geleden heb ik de burgemeester in de kerk ontmoet en de hand geschud. En toen mijn moeder overleed, heb ik hem een brief geschreven. En kreeg ook een brief van hem terug. Het is prachtig dat dit verhaal wordt doorverteld. Dat móet. Dankzij de kerk weten de kinderen van nu wat er in de oorlog is gebeurd.”

Hij komt er nog wel eens, bij de Breepleinkerk. „Dan zie ik mezelf als klein kind de Randweg aflopen, en hoe ik als jongetje door dat gebouw liep te rennen. Binnenkort ga ik er naartoe om m'n geboorteaakte op te halen. En nu ik nog kan wil ik nog één maal naar boven, om op de zolder te kijken. Dat wordt emotioneel. Zeker weten.”

▲ Emile als baby in de armen van zijn 'pleegmoeder', kostersvrouw Anigje de Mars. Hij zag het kostersrechtspaar als zijn vader en moeder. FOTO COLLECTIE EMILE KOOL

Het is een hele zware tijd geweest. Traumatisch. Ook na de oorlog

–Emile Kool

◀ Dankzij kortdaat optreden van koster Jacobus de Mars en zijn vrouw Annigje werd het leven van de onderduikers gered.